

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำ ลักษณะและระดับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
3. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการสำรวจเชิงวิจัย คือ ครูในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 14,953 คน

2. กลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 388 คน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Yamane (1973, p. 1088) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในศูนย์อำนวยการเครือข่ายอำเภอต่างอยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยความสมัครใจของผู้เข้าร่วมทดลอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ซึ่งมีกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนหรือแนวทางที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ แล้วนำแนวทางนั้นสู่การทดลองปฏิบัติเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นมีการสรุปและพัฒนางาน พร้อมทั้งจะเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขอบข่ายครอบคลุม

องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ การวิจัยและพัฒนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 เนื้อหาในการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย

1.2 นำผลจากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ

ที่สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในเบื้องต้น นำไปสู่การหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แล้วนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ

การวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยนำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น

ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

ขั้นตอนที่ 4 การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ในการร่างและพัฒนาแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิธีการพัฒนา มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนา หลังจากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมในการสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ทำการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบเนื้อหาของเอกสารประกอบการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ตรวจสอบรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติม

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้
ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

ขั้นที่ 6 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการ
จัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ และได้สร้างเอกสารเพื่อเป็น
แนวทางในการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำรูปแบบ ไปทดลองใช้กับ
กลุ่มเป้าหมายในศูนย์อำนวยการหรือข่ายอำเภอต่างอย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการ
เรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาสรุป เขียนรายงานการ
วิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทย
แลนด์ 4.0 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0
ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มี 7 องค์ประกอบ 67 ตัวบ่งชี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทย
แลนด์ 4.0 มี 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง
พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 3) การวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา ปี 2561 4) การศึกษาแหล่ง
เรียนรู้ในและนอกโรงเรียน 5) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน 6) การวิเคราะห์
ศักยภาพของโรงเรียน 7) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 8) การนำหลักสูตรไปใช้ และ
9) การประเมินผลหลักสูตร

1.2 การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 10
ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน

2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดการสร้างนวัตกรรม 3) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง 4) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างหลากหลาย 6) จัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน 7) จัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ แปลกใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม 8) จัดการเรียนรู้แบบ E-learning 9) จัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรม และ 10) จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

1.3 ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มี 8 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) จัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ และน่าสนใจ 3) ตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบได้หลากหลาย 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำทักษะการคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน 5) คิดวิเคราะห์ได้รอบด้านและมีเหตุผล 6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะการอภิปราย อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ 7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำความคิดเห็นไปสู่การปฏิบัติจริง และ 8) ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การผลิตชิ้นงานใหม่

1.4 การมีคุณธรรม จริยธรรม มี 10 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) รัก ศรัทธา ในอาชีพครู และมีอุดมการณ์ความเป็นครู 2) รับผิดชอบ มุ่งมั่นในผลงาน ใช้เวลาอย่างมีคุณค่าและมีความพยายามปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน 3) เสียสละเอื้ออาทร และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน 4) ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศิษย์และ ผู้รับบริการด้วยความเมตตา กรุณา และสร้างแรงบันดาลใจให้ศิษย์ 5) ประพฤติตนเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ 6) มีจิตสาธารณะให้กับสังคม 7) มีความยุติธรรม ต่อนักเรียน และมีความเป็นกลาง 8) มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามกฎระเบียบ 9) ประหยัด ใช้สิ่งของให้คุ้มค่า และยึดหลักความพอเพียง และ 10) มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

1.5 การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ มี 8 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มีวิสัยทัศน์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก 2) ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ 3) พัฒนาคู่มือที่เหมาะสมกับความเป็นครูในยุคไทยแลนด์ 4.0 4) มีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 5) สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลง 6) มีเครือข่ายแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนและพัฒนางาน 7) มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ 8) มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ

1.6 การทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) กำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน 2) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และทำงานอย่างมีระบบ 3) มีสมรรถนะในการทำงาน เป็นที่ยอมรับของทีม 4) มีการประสานงานที่ดี ทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ 5) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 6) มีความมุ่งมั่นต่อการทำงาน 7) มีการแก้ปัญหาร่วมกัน 8) สร้างเป้าหมายที่ท้าทาย และสร้างความมั่นคงในทีม และ 9) อำนวยความสะดวกในทีม มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

1.7 ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ใช้อินเทอร์เน็ตที่ฟิวท์บอร์ดได้ 2) ใช้แท็บเล็ตได้ 3) ใช้เครื่องถ่ายภาพสามมิติได้ 4) ใช้โปรแกรมโครมบุ๊กได้ 5) ใช้แอปเปิล ทีวีได้ 6) สร้างเนื้อหาสามมิติได้ 7) สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต 8) มีความสามารถในการใช้เว็บไซต์ 2.0 9) มีความสามารถในการโมบายล์เทคโนโลยี 10) ใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในการประชุมออนไลน์ได้ 11) รู้จักใช้คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด 12) สร้างโรงเรียนเสมือนได้ และ 13) สามารถใช้เกมในการจัดการเรียนรู้

2. รูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

2.1 หลักการ ได้แก่ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รวบรวม การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) การปฏิบัติจริง และการนิเทศ ติดตาม และ 4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้

เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคน อยู่อย่างกว้างขวาง และการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)

2.2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา 3) เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาในการปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.3 เนื้อหา ได้แก่ องค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม 3) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) มีคุณธรรม จริยธรรม 5) การพัฒนาตนเอง 6) การทำงานเป็นทีม และ 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2.4 กระบวนการพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การปฏิบัติจริง 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 4) การนิเทศ ติดตาม

2.5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนาวิธีทัศน์ วิสัยทัศน์ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

2.6 การวัดและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.89$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.80$) หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$)

3.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.77$) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 2.48$) และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.29 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.29 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 45.80

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 อภิปรายผลเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ผลองค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่ามีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 2) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 3) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) การมีคุณธรรม จริยธรรม 5) การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ 6) การทำงานเป็นทีม และ 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำครู คือ ลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลเป็นที่ยอมรับของครูคนอื่นส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้อง

กับสำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 13) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า หมายถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลทางผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเช่นเดียวกัน รัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 22) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า เป็นพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพล ระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน หรือสามารถสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ องค์กร ซึ่ง Lieberman and Millel, (2004); York-Ear and Duke (2004, p. 260) และ Harris, A. and Mujis, D. (2005, p. 13) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้เช่นเดียวกันว่า ภาวะผู้นำครูหมายถึงความสามารถของครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนใช้ บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำ เพื่อให้เกิดการ พัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำหรือเป็น ผู้นำซึ่งภาวะผู้นำนั้นเป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้บุคคลได้ปฏิบัติกิจกรรมหรือเรียนรู้ ร่วมกันสามารถสร้างหรือพัฒนาและทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้นเป็นการนำเพื่อให้สามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการร่วมกัน

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนา ทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการ เรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษาคือ การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มี กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โครงสร้าง เวลาเรียน ตลอดจนเกณฑ์การวัดประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับตามความพร้อมและจุดเน้น โดยมีกรอบแกนกลางเป็นแนวทางที่ชัดเจนเพื่อ ตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีความพร้อมในการก้าวสู่สังคมคุณภาพ ประกอบด้วย การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 การวิเคราะห์มาตรฐาน

การศึกษา ปี 2561 การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรสอดคล้องกับข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549 หน้า 84) กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะของครูตามมาตรฐานความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ และในส่วนของสมรรถนะของการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรสามารถจัดทำหลักสูตรสามารถปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย และสามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับแนวคิดของ กษมา วรวรณ ญ อยุธยา (2550, หน้า 42) ได้กล่าวว่าในห้องเรียนครูต้องเป็นทั้งผู้สอน และเป็นผู้บริหารเห็นได้จากการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของครูในการเป็นครูผู้นำชัดเจนขึ้นเช่นบทบาทการเป็นผู้เลี้ยงให้กับครูใหม่บทบาทผู้นำทีมงานการเป็นผู้นำการพัฒนาหลักสูตรและบทบาทการเป็นผู้ให้การพัฒนาแก่บุคลากรต่าง ๆ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 2) ได้กำหนดสมรรถนะครูผู้สอนสำหรับสมรรถนะประจำสายงานการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มีจุดมุ่งหมายมีการวัดและประเมินผล มีเกณฑ์การวัดและประเมินผล หลักการของหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเวลาเรียน การจัดเวลาเรียน และสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ลูติมา ไชยมหา (2556, หน้า 127) ทำงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การวางแผนพัฒนาหลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) การประเมินผลหลักสูตร เช่นเดียวกับ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 153-154) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก คือ

การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์หลักสูตร 2) วิเคราะห์หลักสูตร โครงสร้าง มาตรฐานและตัวชี้วัด
- 3) การประเมินหลักสูตร และมี 8 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร 2) วิเคราะห์หลักสูตร โครงสร้าง มาตรฐานและตัวชี้วัด 3) นำหลักสูตรไปใช้โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร 4) นำหลักสูตรไปใช้โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น 5) นำหลักสูตรไปใช้โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและถูกต้อง
- 6) นำหลักสูตรไปใช้โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบของแผนครบถ้วน สอดคล้องกันและถูกต้องตามหลักวิชาการ 7) สามารถวัดและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ได้ และ 8) ประเมินผลความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา พรหมสิน (2559, หน้า 255) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยโดยมีองค์ประกอบหลักที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้
 - 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การร่างหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 5) การประเมินหลักสูตร

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 คือ การที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสืบค้นและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมาก ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหาและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นการปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะ STEM Education การจัดการเรียนรู้ได้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ และจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลีติมา ไชยมหา (2556, หน้า 165) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) องค์ประกอบที่เน้นการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 3) เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 154) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมี องค์ประกอบหลัก คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 3) การวัดและประเมินผล
- 4) ทักษะการคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 255) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาธิการภาค 11 กล่าวว่า คุณลักษณะของครูที่สอดคล้องกับบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและพัฒนาทักษะการสอน มีความเข้าใจ ผู้เรียนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะในการสื่อสาร ยกตัวอย่างการใช้สื่อ และการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยี สอดคล้องกับ ชีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559, หน้า 1) กล่าวว่า วิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้เด็กสร้างนวัตกรรมได้ คือ การใช้รูปแบบนำเสนอโครงการที่ใช้ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาท้องถิ่น เช่น การผลิต กระแสไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ ซึ่งจะทำให้เด็กสนุกกับการหาคำตอบ ชอบที่จะเรียน ชอบที่จะ ได้ปฏิบัติ จากนั้นให้ส่งผลงานมาประกวด หากผลงานใดผ่านเกณฑ์ก็จะสนับสนุน งบประมาณเพื่อนำไปผลิตใช้จริงในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็ก ด้วย สอดคล้องกับ โพนม จันทร์น้อย (2559, หน้า 1-5) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา 4.0 ว่า ต้องนำสะเต็มศึกษา (STEM EDUCATION) และ Active Learning เข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน คำว่า “สะเต็ม” หรือ “STEM” เป็นคำย่อจากภาษาอังกฤษของศาสตร์ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) หมายถึงองค์ความรู้ วิชาการของศาสตร์ทั้งสี่ที่มีความเชื่อมโยงกันในโลกของความเป็นจริงที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันในการดำเนินชีวิตและการทำงาน การจัดการเรียนการสอนของไทยเรา ครูผู้สอนจะสอนแยกส่วน ส่วน Active Learning เป็นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง สร้างชิ้นงานเป็นของตนเองได้จริง โดยงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ STEM ถ้าเป็นวิชาที่เป็นเนื้อหา นักเรียนสามารถที่จะสรุปนำเสนอผลงานของตนเองได้ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ (2560, หน้า 1-3) อธิบายว่า การศึกษา 4.0 เป็นการพัฒนาการศึกษาที่ไม่ใช่เพียงแค่เข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ดีความได้

แต่เป็นการศึกษาที่แท้จริงต้องทำให้ผู้เรียนสร้างผลผลิตหรือนวัตกรรมใหม่ออกมาได้ ซึ่งจะ
เป็นสิ่งที่ติดตัวนักเรียน นักศึกษาไปตลอดชีวิต สอดคล้องกับความเชื่อที่ว่า ค่าของคนอยู่ที่
ผลของงาน และจะช่วยแก้ปัญหาบริโภคนิยมที่เกาะกินสังคมไทยมาอย่างยาวนาน
สอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2560) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดคือ
การดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิธีการและเทคนิคการสอนต่าง ๆ กระตุ้นให้
ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งครุมีการใช้
สื่อและแหล่งเรียนรู้พัฒนานวัตกรรม

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การคิดเชิงสร้างสรรค์ คือ ความคิดที่แปลกใหม่
แหวกแนว นอกกรอบ ออกไป จากความคิดเดิม ๆ ในบางครั้งเป็นความคิดที่บูรณาการ
จากสิ่งเดิม ๆ ที่มีอยู่แล้วนำไปสู่สิ่งที่แปลกใหม่ หรือเป็นความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน
โดยอาศัยการได้รับโอกาส ความท้าทาย และความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นหัวใจที่จะนำไปสู่
ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิด
คล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดละเอียดละออ (Elaboration)
ประกอบด้วย สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนอย่างมี
ขั้นตอน ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ และน่าสนใจ ตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบ
ได้หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำทักษะการคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน คิดวิเคราะห์ได้รอบ
ด้านและมีเหตุผล ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะการอภิปราย อย่างมี
เหตุผลและสร้างสรรค์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำความคิดเห็นไปสู่การปฏิบัติ
จริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การผลิตชิ้นงานใหม่ สอดคล้อง
กับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555, หน้า 20) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็น
การตอบสนองเชิงจินตนาการ (imagination) และการนำบุคคลอื่น ๆ (leading people) ด้วย
แนวทางใหม่ ๆ (new solutions) หรือวิธีการใหม่ ๆ (new method) อย่างท้าทาย
(challenging) และมีความยืดหยุ่น (flexibility) ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเป็น
ผู้สร้างสภาพแวดล้อม (environment) เพื่อกายให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และสนับสนุนให้
ผู้อื่นได้มีความคิดสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับ Sternberg and Lubart's (1993, pp. 229–231)
ได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้ 1) ต้องมีกระบวนการทางปัญญา มีความคิดหรือแนวทาง
มีความสามารถในการใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียใช้ไหวพริบ 2) ความรู้ มีความ
รอบรู้และมีข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ โดยมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารประกอบกับการใช้

วิธีการสังเกตในการสร้างหรือกำหนดแนวความคิด และสรุปรวบรวมความคิด

3) สถิติปัญญา มีความคล่องแคล่วในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ชอบแสวงหาสิ่งที่ดี ต้องการงานเชิงสร้างสรรค์ มีนิสัยอยากรู้อยากเห็น และเป็นคนเปิดเผย 4) บุคลิกภาพ มองภาพลักษณ์ตัวเองในทางที่ดี มีความมั่นใจในตนเองในการที่จะรับมือกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มักจะมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ยึดมั่นในสิ่งที่เชื่อว่าเป็นจริงได้ สามารถรับมือกับความวุ่นวายและความขัดแย้งได้เป็นอย่างดี และ 5) แรงจูงใจในการทำงาน สามารถทำให้เกิดความสร้างสรรค์ ส่วนทิศนา แชมมณี (2560, หน้า 142) ที่กล่าวว่า กระบวนเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยาย ต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เกิดความคิดที่ละเอียดอ่อน กว้างขวาง ลึกซึ้ง ถูกต้องมีเหตุผลและน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 271) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 6 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ มีองค์ประกอบย่อย คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติการตามวิสัยทัศน์ 2) การมีจินตนาการ มีองค์ประกอบย่อย คือ ความคิดสร้างสรรค์ และอารมณ์ขัน 3) การมีแรงจูงใจ มีองค์ประกอบย่อย คือ ความต้องการ และแรงขับ 4) ความยืดหยุ่น มีองค์ประกอบย่อย คือ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ และการคิดอิสระ 5) ความสามารถในการแก้ปัญหา มีองค์ประกอบย่อย คือ สถิติปัญญา และประสบการณ์ และ 6) การปฏิบัติสู่เป้าหมาย มีองค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถภายในตัวบุคคล การให้ข้อมูลย้อนกลับ และความท้าทาย

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การมีการมีคุณธรรม จริยธรรม คือ หลักการสำคัญที่ให้ไว้สำหรับบุคคลหรือสังคมได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต จะช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำเร็จในงานที่ทำ เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สำหรับครูกับคุณธรรมนั้นจะต้องเป็นของคู่กัน หากครูขาดคุณธรรมเมื่อใดก็เหมือนกับนักบวชที่ไร้ศีลคุณธรรมเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตใจ ซึ่งได้มาจากความเพียรพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คุณธรรมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ เพราะกระทำหน้าที่จนเป็นนิสัย สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กล่าวถึง

ภาวะผู้นำของครูในคู่มือการประเมินสมรรถนะครูในการปฏิบัติงานของครูระดับ การศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และใช้
 เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดกรอบการพัฒนาครูตามนโยบายพัฒนาครูทั้งระบบ
 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (Adult
 Development) 2) มีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (Dialogue) 3) เป็นบุคคลแห่งการ
 เปลี่ยนแปลง (Change Agency) 4) มีการปฏิบัติอย่างไตร่ตรอง (Reflective Practice)
 5) การมุ่งมั่นพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Concern for Improving Popil Achieverment)
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลีติมา ไชยมหา (2556, หน้า 167) เรื่อง รูปแบบการพัฒนา
 ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า การมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
 เป็นองค์ประกอบที่ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมที่มีความรักความศรัทธา
 ในวิชาชีพครู มีความรัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม
 กับความเป็นครู ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในวงการการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัย
 ของรัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 198) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน
 ประถมศึกษาสังกัด สำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหลักของ
 ความเป็นครู ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) มีคุณธรรมจริยธรรม มีตัวบ่งชี้
 คือ ความเป็นระเบียบวินัย มีความเมตตา มีความยุติธรรม และรักและศรัทธาในอาชีพครู
 2) จิตวิญญาณของความเป็นครู มีตัวบ่งชี้ คือ ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นครู
 ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความขยันอดทน มุ่งมั่นในการอบรมสั่งสอน และพัฒนาศิษย์ให้เจริญก้าวหน้า
 และประสบผลสำเร็จ ประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด และ
 ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องดีงาม เหมาะสมกับความเป็นครู 3) การให้บริการที่ดี
 มีตัวบ่งชี้ คือ ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมีโอกาส เต็มใจ ภาคภูมิใจ และมี
 ความสุขในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ และศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำ
 ข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง

1.5 องค์ประกอบที่ 5 การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ คือ
 การส่งเสริมให้ตนเองมีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน อบรม สัมมนา ดูงาน ศึกษา
 ต่อ โดยหาวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูสนใจต่อการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ
 ให้ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช
 2542 หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งกำหนดให้

กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูงให้เป็นไปตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาการพัฒนาตนเองของครู เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานในวิชาชีพ จึงมีความสำคัญ เพื่อความก้าวหน้าในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ (กษมน มังคละศิริ, 2557, หน้า 234) ซึ่งมี ลำดับขั้นดังนี้ ลำดับขั้นที่ 1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physical needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ น้ำอากาศที่อยู่อาศัยความต้องการทางเพศความต้องการทางร่างกายที่มีพลังผลักดันสูงต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ลำดับขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการด้านความมั่นคงความปลอดภัยในตนเองรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นทางจิตใจ ลำดับขั้นที่ 3 ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ (Love belongingness needs) เป็นความต้องการที่ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งและได้รับการยอมรับในสังคมความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อนหรือผู้แวดล้อม ลำดับขั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือหรือมีชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการระดับสูง ได้แก่ ความต้องการเด่นในสังคมความสำเร็จความรู้ความสามารถความเป็นอิสระ เสรีภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือ ลำดับขั้นที่ 5 ความต้องการตระหนักรู้เข้าใจสรรพสิ่ง (Need to know and understand) คือ การอยากรู้อยากเข้าใจอยากรู้ความสามารถ ลำดับขั้นที่ 6 ความต้องการทางสุนทรียะความดีงาม (Aesthetic needs) ได้แก่ ความต้องการบรรลุความดีงามคุณธรรมและความละเอียดอ่อนทางจิตใจลำดับขั้นที่ 7 (Self-actualization) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นความต้องการระดับสูงของมนุษย์ซึ่งแตกต่างกันไปตามความคิดของตนและถือเป็นความฝันสูงสุดของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตนเองครูจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ผู้นำครูซึ่งเป็นสมรรถนะหลักประจำสายงาน (Functional Competency) เพราะภาวะผู้นำครูส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูโดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงาน และคุณภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 2) ได้กำหนดการพัฒนาตนเองเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของสมรรถนะหลักประจำสายงานของครูผู้สอน ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีมและ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สอดคล้องกับแนวคิดของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 42) ที่ว่าในห้องเรียนครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหาร เช่น การบริหารจัดการชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะ

ผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่ เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งล้วน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วม และมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการชั้นเรียนของ ตนเอง เช่นเดียวกับ อภรณ์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 145) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการศึกษาศึกษาสามารถคัดสรร องค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) มีการพัฒนาตนเองและเพื่อน ครู 2) เป็นแบบอย่างทางการสอน 3) มีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเช่นเดียวกับ กษมน มังคละศิริ (2557, หน้า 253) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นการ พัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการซึ่งครูสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสำรวจ และประเมินตนเองการศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงานการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของ องค์การวิชาชีพการแสวงหาข่าวสารจากสื่อมวลชนการศึกษาค้นคว้าและการทำงานทาง วิชาการการศึกษาต่อการศึกษาดูงานการเข้ารับการฝึกอบรมและการเข้าร่วมสัมมนาทาง วิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา พรอมสิน (2559, หน้า 255) ที่ทำการ วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัย ในองค์ประกอบการพัฒนาตนเอง กล่าวว่า การพัฒนา ตนเองปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน คือ การพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางในการ พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ เมื่อวิทยาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้า มีเครื่องมือที่ทันสมัย เกิดขึ้น การปรับตัวเองในการทำงานก็จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงตามไปด้วย การ พัฒนาตนเอง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานในแง่ความสำคัญของการพัฒนา ตนเองของครู

1.6 องค์ประกอบที่ 6 การทำงานเป็นทีม เป็นเรื่องที่ทำได้ยากแต่ก็ มิใช่จะเป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง เพียงแต่ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะในการจัด ทีมงานของตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการขณะเดียวกันก็ต้องการแรงสนับสนุนและ ส่งเสริมจากผู้บริหารและสมาชิกในทีมงาน ดังนั้น เราต้องคิดเสมอว่า ความสำคัญของการ ทำงานเป็นทีมอยู่ที่การทำงานร่วมกันของทุกคน ไม่ใช่อยู่ที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เราจึงจำเป็นต้องคิดแสดงออก โดยคำนึงถึงคุณค่าและความสำเร็จของส่วนรวม แต่ไม่ได้ หมายความว่าเราจะลดความสำคัญและความต้องการของบุคคลลงไป เพราะทีมงานที่ดี จะต้องสามารถบรรลุเป้าหมายและสร้างความพอใจแก่สมาชิก โดยช่วยให้เขาสามารถ บรรลุในความต้องการส่วนตัวไปพร้อม ๆ กับการความสำเร็จของทีมงานด้วย ดังที่ ชาญชัย

อาจินสมาจาร (2550, หน้า 80–81) ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำทีม หมายถึง สมาชิกทุกคนในทีมที่สามารถที่จะเป็นผู้นำและสามารถใช้อิทธิพลเพื่อหลอมรวมให้องค์ประกอบของทีมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยความราบรื่นจนสามารถสร้างพลังขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนเดินทางไปด้วยกัน ๆ กันโดยมีเป้าหมายสูงสุดตามที่กำหนดเอาไว้ร่วมกัน คือ ความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, หน้า 150 อ้างถึงใน บุญมี ก่อบุญ, 2555, หน้า 37–38) กล่าวว่าภาวะผู้นำทีมเป็นภาวะผู้นำที่มีภารกิจในการทำงานร่วมกันของสมาชิก มีการกระจายให้ทีมงานพัฒนาและกระตุ้นให้มีการสร้างสรรค์ภารกิจใหม่ ๆ ขึ้นมา และสอดคล้องกับงานวิจัยของต่างประเทศ Peter and Waterman (อ้างถึงใน บุญมี ก่อบุญ, 2553 หน้า 38) ภาวะผู้นำทีมจะไม่มีคำสั่งการโดยผู้นำคนเดียว สมาชิกในทีมจะรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ อย่างระมัดระวัง ส่งเสริมซึ่งกันและกันทำให้ได้ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 2) ได้กำหนดการพัฒนาตนเองเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของสมรรถนะหลักประจำสายงานของครูผู้สอน คือ การทำงานเป็นทีม เช่นเดียวกัน อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 145) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการศึกษสามารถคัดสรรองค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูได้ คือ 1) มีส่วนร่วมในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2556, หน้า 226) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็กผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครู คือ การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 255) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยมีองค์ประกอบการทำงานเป็นทีม กล่าวว่า การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า 1 คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน จะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงาน ร่วมกันการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กร การทำงานเป็นทีม เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

1.7 องค์ประกอบที่ 7 ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ ใช้อินเทอร์เน็ต ทวีปไวท์บอร์ดได้ ใช้แท็บเล็ตได้ ใช้เครื่องถ่ายภาพสามมิติได้ ใช้โปรแกรมโครงข่ายได้ ใช้แอปเปิล ทีวีได้ สร้างเนื้อหาสามมิติได้ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

มีความสามารถในการใช้เว็บไซต์ 2.0 มีความสามารถในการโมบายส์เทคโนโลยี ใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในการประชุมออนไลน์ได้ รู้จักใช้คลังทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด สร้างโรงเรียนเสมือนได้ และสามารถเล่นเกมในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสาระสำคัญของในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะในหมวด 9 ที่ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้วิเคราะห์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวแล้วเห็นว่า ควรกำหนดให้มีนโยบายในเรื่องของสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดเป็นนโยบายการผลิต พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญว่ากระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภท ทุกสาระการเรียนรู้ และทุกช่วงชั้น โดยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันผลิตอย่างเสรีและเป็นธรรม และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพในกระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (2551, หน้า 27) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริม และสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งควรจัดให้มีอย่างเพียงพอเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่วนสุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2554, หน้า 59) กล่าวว่า สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือสื่อดิจิทัลหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อนันตดา ซาวนา (2555, หน้า 91) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 11 กล่าวว่า การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ กระบวนการ ส่งเสริม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อย่างรอบด้านจนเต็มตาม

ศักยภาพและเป็นการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน ซึ่งจะต้องมีความหลากหลาย เน้นสื่อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นมาเอง หรืออาจนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ วิจารณ์ญาณในการเลือกใช้สื่อ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัณยา ไครบุตร (2558, หน้า 15) เรื่อง รูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำครูเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ หลัก 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ด้านความรู้ มีองค์ประกอบย่อย คือ ความรู้ด้านการ จัดการเรียนรู้และความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ด้านทักษะ องค์ประกอบย่อย คือ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 3) ด้านคุณลักษณะ องค์ประกอบย่อย คือ คุณลักษณะความเป็นครู และ คุณลักษณะนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมที่จะ นำไปเป็นกรอบในการพัฒนาครูในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีศักยภาพในการจัดการเรียน การสอนให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าไปในทิศทางเดียวกันด้วย

2. รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 1) หลักการ ของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและ แหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2555, หน้า 154-155) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 โดยมี องค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมาย ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การวัดและ ประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา ชัยประโคน (2556, หน้า 197) เรื่อง รูปแบบ การพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านพฤติกรรมเชิงบวกในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน เขตตรวจราชการที่ 11 โดยมี องค์ประกอบของรูปแบบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมาย ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ฐิติมา ไชยมหา (2556, หน้า 224) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร พันธุ์ชัย (2556, หน้า 224) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 206) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 255-256) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนาของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล ส่วนรัชฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 173-188) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล ส่วนสรุทธิ ดีปู้ (2560, หน้า 170) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ 2) วัดอุปสงค์การร่างรูปแบบ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์ 4) แผนพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรินทร์ และ 5) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ นอกจากนี้ Dessler (1991 p. 134) มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) พิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.89$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.80$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$)

3.2 ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.77$) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 2.48$) และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.29 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.29 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 45.80

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 201) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นร้อยละ 94.94 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร กุลสานต์ (2557, หน้า 207) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูใน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.19 สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 258) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.97 ส่วนรัชฎากร อัครจันทร์ (2560, หน้า 285) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.77

จากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ ครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงาน โดยการฝึกฝนด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายทำให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาเกิดหลักการแนวคิดทักษะความสามารถและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0
- 2) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0
- 3) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์
- 4) การมีคุณธรรม จริยธรรม
- 5) การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ
- 6) การทำงานเป็นทีม และ
- 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้นี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าครูกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 สูงขึ้นจึงควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นเรื่องกระบวนการสอนของครูไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

1.3 จากผลการทดลองใช้รูปแบบในการพัฒนาระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) สามารถใช้เวลาในปฏิบัติไปพร้อมกันได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับมีความเหมือนแตกต่างกัน หากมีความแตกต่างจะได้พิจารณาถึงสาเหตุที่แตกต่าง ถ้ามีความศึกษาเหมือนกันจะได้เป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ซึ่งจะทำให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไปใช้ในสถานศึกษาอื่นที่ทำการเปิดสอนในระดับสูงกว่าโรงเรียนประถมและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อจะได้องค์ความรู้ที่เป็นภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวม ผลที่ได้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของครูและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ